

ARAŞTIRMA YAZISI

GENÇLER İÇİN GELECEĞE YATIRIM GEREKLİ

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) "2022 Küresel Genç İstihdam Eğilimi Raporu: Gençler için Geleceği Dönüştürmeye Yatırım" (Global Employment Trends for Youth 2022: Investing in transforming futures for young people)" temalı raporu yayımlandı. Raporda, Kovid-19 krizinin gençler üzerindeki etkisi ile toparlanma sürecinde ve sonrasında işletmelerin ve iş gücü piyasalarının beklentileri beş başlık altında ele alındı. Genç İstihdamı Rapora göre, Kovid-19 krizi gençlerin iş gücü piyasasında karşılaştıkları pek çok sorunu daha da ağırlaştırdı. 2019 ve 2020 yılları arasında 15-24 yaş aralığındaki gençler, yetişkinlere (25 yaş üstü) kıyasla, çok daha fazla oranda istihdam kayıplarıyla karşı karşıya kaldı. Nitekim Kovid-19'un olumsuz etkisi nedeniyle 2019-2020 yılları arasında küresel düzeyde genç istihdamı 34 milyon azaldı. 2021 yılında yaklaşık 732 milyon genç, iş gücü dışında kalırken, 408 milyon genç istihdam edildi; 75 milyon genç ise işsiz kaldı. Küresel genç işsizlik oranının 2021'de yetişkin oranının üç katından fazla, %15,6 oranında gerçekleştiği tahmin ediliyor.

Söz konusu istihdam kaybının büyük bir bölümü olağanüstü kriz koşullarından ötürü çalışanların iş gücü piyasasından çekilmelerinden kaynaklandı. 2019 yılı ile karşılaştırıldığında, genç istihdam açığı 2020 yılında artarak, yetişkinlerin iki katı oranında gerçekleşti ve %8,2'ye yükseldi. Ayrıca devlet destekli istihdamı koruma programları, uygulandıkları ülkelerde gençleri koruma konusunda beklenen ölçüde etkili olamadı. 2020 yılındaki küresel genç istihdam açığının yarısından fazlasının 2022 yılında kapanacağı öngörülüyor. Nitekim 2021 yılında küresel açık %5,9'a gerilerken, 2022 yılında bu açığın %4,5'e gerilemesi bekleniyor. Bir başka ifadeyle, 2022 yılında öngörülen genç istihdam açığının 19 milyon olarak gerçekleşmesi hedefleniyor. Genç işsizliğinin 2022 yılında (2019 yılına göre 6 milyon fazla) 73 milyon düzeyinde gerçekleşmesi öngörülüyor.

Kovid-19 krizi, istihdamda ve eğitim-öğretimde olmayan gençlerin oranlarını düşürmede 15 yıllık ilerlemeyi tersine çevirdi. "Ne İstihdamda Ne Eğitimde Olan Gençlerin (Youth Not in Employment, Education or Training/NEET)" küresel payı 2005 ile 2019 arasında %1,3 puan azalırken, kriz tüm bu ilerlemeyi bir yıl içinde sildi. Yapılan tespitlerde, yüksek gelirli ülkelerin, düşük ve orta gelirli ülkelere kıyasla istihdam ve eğitim-öğretimde yer almayan gençlerin payları ile kadın ve erkek arasındaki fark bakımından daha düşük oranlara sahip oldukları görüldü.

Gençler için Geleceğe Yatırım Yapmak

Kriz birçok sürdürülebilir kalkınma hedefine (Sustainable Development Goals) ulaşmayı da güçleştirdi. Özellikle yeşil (çevreci ekonomi), mavi (denizle ilgili ekonomik faaliyetler), platin (dijital ekonomi), turuncu (yaratıcı ekonomi) ile mor (bakım ekonomisi) ekonomilerin, temel sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden cinsiyet eşitliği, insana yakışır iş ve ekonomik kalkınma, sanayi, yenilikçilik ve altyapı, iklim ve su içindeki yaşamla ilgili hedeflere yönelik adımlarda, gençlere yakışır iş imkânı yaratması bakımından yüksek potansiyele sahip olduğu vurgulandı. Yeşil ve mavi ekonomiler için alınacak politik önlemlerin uygulanmasıyla gençler için 2030 yılına kadar 8,4 milyon ilave işin yaratılabileceği kaydediliyor. Yeşil ve mavi ekonomilerde olduğu gibi, dijitalleşmenin yaygınlaşması, önümüzdeki yıllarda çalışma hayatını daha fazla etkileyerek gençlere yeni iş imkânları yaratacak. Ancak, düşük ve orta gelir grubu ülkelerdeki gençler tarafından da sosyal güvenceden yoksun, ancak sorunsuz bir iş tercihi gibi görünen özellikle platform tabanlı işler için ülkelerin gerekli yasal düzenlemeleri yapmaları gerekiyor. Ülkelerin toparlanma aşamasında yeniden bir değerlendirme yaparken, uzun vadeli dönüşüme yönelik

yaklaşımlara öncelik vermeleri ve ekonomik yapılarının kapsayıcılığını gözden geçirmeleri gerekiyor.

Dijital ve Yaratıcı Ekonomiler

Dijital istihdamın genel bir tanımı olmamakla birlikte, dijital platformlarca desteklenen istihdam alanı olarak değerlendiriliyor. Dijitalleşme, üretkenliği, geliri ve sosyal refahı artırırken, yaşanan diğer teknolojik dönüşümler gibi, fırsatların yanı sıra riskleri de beraberinde taşıyor. ILO'nun Dijital ve Yaratıcı mikro veri tabanına dâhil 28 ülke örneğinde, tüm istihdamın %16'sının yüksek dijital yoğunluğa sahip sektörlerde gerçekleştiği görülüyor. Öte yandan, Kovid-19 krizi, birçok sektör gibi sokağa çıkma yasakları nedeniyle canlı etkinlik ve performansların iptal edilmesiyle kültürel ve yaratıcı sektörlerin çalışanlarını da etkiledi. Diğer yandan, bu dönemde yaratıcı ekonomi ve yaratıcı olmayan sektörlerde çalışanlar arasındaki nitelik ve beceri düzeyleri açısından farklılıklar ve özellikle eğitim durumu dikkat çekti. Örneğin yüksek gelirli ülkelerde, yaratıcı sektörlerde çalışanların çoğu ileri bir eğitim düzeyine sahip iken, yaratıcı olmayan sektörlerde bu düzey alt seviyelere düşüyor. Raporla göre, dijital ekonomide olduğu gibi, Kovid-19 sonrası dönemde turuncu ekonomide de genç ve yaşlı çalışanlar için insana yakışır işlerin sağlanması bakımından yeterli iş gücü ve sosyal korumanın uygulanması önem kazandı.

Bakım Sektöründeki Genç Çalışanlar

Küresel olarak Kovid-19 salgınının yarattığı sağlık krizinden ülkeler yavaş yavaş kurtulurken, karantinalar, okulların kapatılması ve bakım tesislerinin tecrit edilmesi gibi kısıtlayıcı tedbirlerden çıkarılan en önemli ders, ücretli ya da ücretsiz olsun bakım hizmetlerinin ekonomi ve toplum için kilit rol oynadığı oldu.

Diğer yandan, bakım ekonomisi genç çalışanların özellikle genç kadınların önemli bir iş kaynağını oluşturuyor. Kovid-19 salgın öncesinde ortalama olarak, 15-29 yaş arası tüm genç işçilerin %10,7'si sağlık ve sosyal hizmetlerde ve eğitimde çalışıyordu. Rakamsal olarak 47,8 milyon olan bu genç sınıfın 33,6 milyonunu kadınlar 14,2 milyonunu ise genç erkekler oluşturdu. Oransal olarak ise tüm genç kadın işçilerin %20,2'si ile tüm genç erkek işçilerin %5,1'i bu sektörde istihdam edildi.

Ülkelerin gelir seviyeleri yükseldikçe ve nüfus yaşlandıkça, bakım hizmetleri genişliyor ve bakım ekonomisinde istihdam edilen genç ve yetişkin iş gücünün payı artarak daha çok kadın ağırlıklı bir sektör haline dönüşüyor. Bakım sektöründe çalışanların %39,9'u düşük gelirli ülkelerde gençlerden oluşuyor iken, bu pay düşük-orta gelirli ülkelerde %24,2, üst-orta gelirli ülkelerde %17,7 ve yüksek gelirli ülkelerde %18,4 olarak kaydedildi. Evdeki ihtiyaç nedeniyle, aileler tarafından gençlerin doğrudan işe alındığı bakım hizmetinde ise genç istihdamı oldukça düşük seviyede bulunuyor. Eğitim alanında ise istihdam edilen genç kadın ve erkeklerin payı yaklaşık %1,7 dolayında bulunuyor.

Sonuç

Gençlere daha iyi bir geleceğin temin edilebilmesi için küresel ekonominin kırılganlığını dikkate alarak yeşil ekonomi, dijitalleşme ve nüfusun yaşlanması noktasında tedbirlerin alınması gerekiyor. Bu dönemde gençler ağır iş kayıpları yaşarken, işler kötüye giderken, istihdamda durgunluk yaşandı. Gelişmiş ekonomilerde mali yardımlar gayrisafi yurt içi hasılanın (GSYH) %23'üne ulaştı. Ancak, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerde Kovid-19 destek yardımları tam anlamıyla gençlere hitap etmedi. ILO'ya göre, hükümetlerin istikrarlı işletmelere yardımcı olmak, iş gücü talebini artırmak ve genç çalışanları iş gücü piyasası geçişlerinde desteklemek için özel makroekonomik destek sağlamaya devam etmesi gerekiyor. Uluslararası işbirliğinin geliştirilerek, gençlerin çoğunluğunun yaşadığı gelişmekte olan ülkelerin karşılaştığı mali sıkıntıların ele alınması önem arz ediyor. İş gücü piyasasında gençleri hedefleyen ve nitelik

kazandırarak beceri geliştiren politikalara ihtiyaç bulunuyor. Söz konusu politikaların, ileriki yıllarda gerçekleşebilecek şoklara karşı daha fazla dayanıklılık sağlamak için ekonomik toparlanmayı ve dönüşümü destekleyecek ve kolaylaştıracak şekilde tasarlanması gerekiyor. Bu dönem içerisinde sosyal taraflar arasında ulusal ekonomik ve sosyal konseyler içinde yapılan istişarelerin ardından birçok nlem kabul edildi veya uyarlandı. ILO tarafından yapılan kapsamlı incelemede, 2020 yılı boyunca küresel düzeyde tüm coğrafyalarda 102 ülkede yaklaşık 400 sosyal diyalog yöntemi ile uzlaşmaya varıldığı görüldü. nlemlerden bazıları gençlerin özel ihtiyaçlarını karşıladı, ancak gençlerin doğrudan katılımına yönelik çabalara çok sık rastlanmadı. Bu bağlamda, hükümetler ile işveren ve işçi sendikalarının gençlerin katılımlarını sağlamanın yollarını bulmaları gerekiyor. Söz konusu katılımlar, çok paydaşlı kriz görev güçleri veya gençlik danışma forumları şeklinde olabilir. Sonuç olarak, gençlere daha iyi bir çalışma geleceği bırakmak için gençlerin sesine kulak vermek gerekiyor.

Kaynak: ÇSGB Dış İlişkiler Genel Müdürlüęü-Eylül 2022, Salih Vecdi Seçkin, Ceyhun Aktaş